

POROČILO O 19. LETNEM ZASEDANJU WENR – DELOVNE SKUPINE EVROPSKIH MEDICINSKIH SESTER – RAZISKOVALK IN 8. MEDNARODNI KONFERENCI WENR Z MOTOM – RAZISKOVANJE V ZDRAVSTVENI NEGI V VSEH ŽIVLJENJSKIH OBDOBJIH

Od 24. do 27. junija je potekala 8. bionalna konferenca evropskih medicinskih sester raziskovalk. Moto konference je bil: *Raziskovanje v zdravstveni negi v vseh življenjskih obdobjih*. Na konferenci je bilo predstavljenih okrog 120 referatov, med njimi tudi eden iz Slovenije, in 30 posterjev, med njimi prav tako eden iz Slovenije.

Konference so se udeležile medicinske sestre iz večine evropskih držav in tudi z drugih celin.

Predavanja in posterji so tematsko posegali na vsa področja delovanja medicinskih sester.

Naslednja konferenca bo leta 1998 v Helsinkih na Finskem z osrednjim vodilom *Znanje – razvoj zdravstvene nege*.

Po končani konferenci je delovna skupina evropskih medicinskih sester – raziskovalk, nadaljevala z 19. letnim srečanjem, ki je potekalo 28. in 29. junija v Bergendalu pri Stockholmu. Srečanja so se udeležile predstavnice osemnajstih evropskih držav, odsotni sta bili le predstavnici Poljske in Cipra. Kot opazovalci so se srečanja udeležili predstavnica ameriškega združenja medicinskih sester, predstavnica ICN, PCN in Northern Nurses Federation. Na srečanje so bile povabljene tudi predstavnice Švedskega združenja medicinskih sester.

Najprej so bila predstavljena poročila o raziskovalni dejavnosti v posameznih državah članic WENR in sistemi izobraževanja na področju zdravstvene nege. Obravnavali so aktivnosti v povezavi z novo organizacijo oziroma strukturo

evropskih medicinskih sester in v okviru tega vlogo skupine WENR.

Raziskovanje v zdravstveni negi je v različnih deželah Evrope na različnih razvojnih ravneh. Povezano je tudi s sistemom izobraževanja za zdravstveno nego. Na tem srečanju so predstavili izobraževanje za zdravstveno nego v posameznih državah in z zadovoljstvom sem ugotovila, da je v mnogih deželah razvit magistrski in celo doktorski študij zdravstvene nege. Pomen raziskovalnega dela v zdravstveni negi lepo opredeljuje opredelitev le-tega (American Nurses Association, 1980):

- razvija znanje o zdravju in promociji zdravja skozi vse življenje;
- razvija znanje o zdravstveni negi posameznikov, ki imajo zdravstvene zaplete in težave;
- povečuje sposobnost posameznika, da se učinkovito odziva na aktualne ali potencialne zdravstvene probleme.

Tudi osrednja tema 19. srečanja evropskih medicinskih sester raziskovalk je bila povezana s to tematiko. Obravnavane so bile naslednje vsebine v povezavi s prihodnjim delovnim načrtom WENR:

- razširitev raziskovanja v zdravstveni negi;
- poglobljanje znanja o raziskovanju v zdravstveni negi;
  - izobraževanje za raziskovalno delo medicinskih sester v Evropi.

Na podlagi teh vsebin bomo pripravili akcijski načrt za delo na 20. srečanju leta 1997 v Londonu. Predhodno pa se bodo morale opredeliti do teh vsebin združenja medicinskih sester posameznih članic WENR.

Delovna skupina Evropskih medicinskih sester raziskovalk je pripravila knjižico »Directory of European Nursing Journals« po posameznih državah. V njej so zabeležene vse evropske revije, ki objavljajo tudi raziskovalne prispevke iz zdravstvene nege. Vodnik so prejeli vsi člani WENR in tudi njihova združenja. Na vpogled je na Zbornici zdravstvene nege Slovenije in v knjižnici Visoke šole za zdravstvo v Ljubljani.

Mag. Olga Šušteršič,
Univerza v Ljubljani,
Visoka šola za zdravstvo,
Poljanska 26 a, 1000 Ljubljana

Sl.1.1. Delovna skupina evropskih medicinskih sester – raziskovalk na 19. srečanju v Bergendalu na Švedskem.

STROKOVNA EKSKURZIJA ŠTUDENTK ZDRAVSTVENE VZGOJE V ZDA

Študentke Visoke šole za zdravstvo in Pedagoške fakultete smo bile na strokovni ekskurziji v ZDA, natančneje v New Yorku in v Philadelphiji. Skupno pot smo imele absolventke rednega študija in izredne študentke 4. letnika zdravstvene vzgoje.

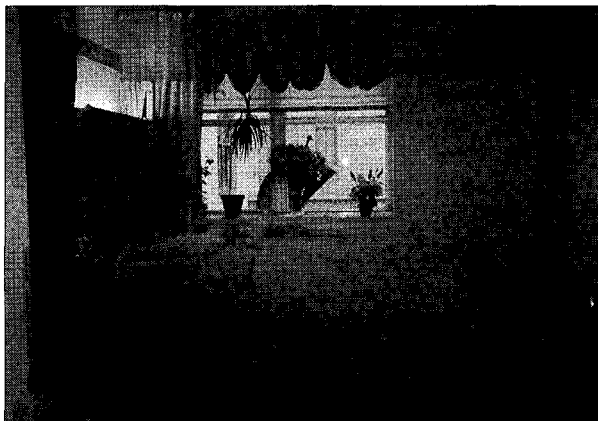
Bile smo skupina izrednih študentk: Vesna Božiček, Bogdana Dreo, Marta Gašparovič in Jana Šmitek ter rednih študentk: Meta Čadež, Mojca Kotnik, Tanja Hrovat in Ema Dornik pod mentorstvom dr. Judith Clift.

Dne 21. septembra 1996 smo se odpravile z brniškega letališča in naša strokovna ekskurzija se je začela.

Prvi teden (21. 9.–27. 9. 1996) smo obiskale New York.

Naša prva strokovna pot je peljala v Jakob Perlow Hospice at the Beth Israel Medical Center (317 East 17th street, 10002 NY), kjer nas je sprejela June Blom in pozdravil direktor hospica.

Predstavila sta nam program hospica, ki pomeni program celotne oskrbe umirajočega bolnika oziroma varovanca. Poudarek je na individualnem in celostnem pristopu, ki zagotavlja najboljšo možno zdravstveno nego posameznika in njegovih bližnjih. V program vključujejo vse umirajoče, tako starejše kot tudi otroke.

Sl. 1. Bolniška soba v Jacob Perlow Hospice.

Hospic je organiziran s pomočjo servisov zdravstvene nege, ki delujejo v socialnem okolju. Zaposlene imajo lastne delavce, pogodbene delavce, prostovoljce, delovne terapevte in fizioterapevte. Zavzemajo se za čim boljše kvaliteto življenja, poudarjajo pomen družinske nege in dajejo umirajočemu vso psihično, fizično in socialno podporo. Tudi verniki pomagajo pri vzpostavljanju kvalitete in dostojanstva življenja/umiranja.

Spoštujejo življenje in sprejemajo umiranje kot naraven potek življenjske poti, pomagajo s pozitivno energijo in vero v lastno življenje – bolnikovi družini med boleznijo ter v času umiranja svojca, prav tako tudi po smrti v času žalovanja.

Ogledali smo si oddelek in se seznanili z delovanjem v ustanovi sami, ki ima 90 pacientov dnevno, od tega 9 na oddelku.

Predstavili so nam delo na terenu, kako poteka sama organizacija, usklajevanje med določenimi servisi, med zaposlenimi, ki jih je 85 in koordinacija s prostovoljci, ki jih je okoli 100.

Vsi pa imajo skupen cilj – pomagati posamezniku umreti z dostojanstvom.

Pot nas je vodila v The Mount Sinai Hospital (Guggenheim Hall, 5 East 98th Street): ogledali smo si samo bolnišnico, spoznali organizacijo oddelkov ter organizacijo službe zdravstvene nege. Obiskali intenzivno kirurško nego, kjer imajo 36 postelj; ena medicinska sestra skrbi za dva bolnika, bolnikove življenjske funkcije spremljajo prek monitorjev tako v bolniški sobi kakor tudi pri centralni enoti na oddelku.

V sklopu samega The Mount Sinai Medical Centra smo si ogledali tudi knjižnico z urejeno bazo podatkov, povezano z vsemi oddelki centra in z Mount Sinai School of Medicine.

V New Yorku nas je doletela posebna čast: prof. dr. Elizabeth A. M. Barrett, nas je povabila na svoje predavanje o raziskovanju v zdravstveni negi. Prisotne smo bile pri predavanju študentom podiplomskega študija.

Čas v New Yorku pa smo izrabile tudi za iskanje strokovne literature po knjižnicah, specializiranih za stroko zdravstvene nege.

Potepale smo se tudi po mestu in si ogledovale njegove zanimivosti (nacionalni indijanski muzej, kip Svobode,

Sl. 2. Potek dela na terenu.

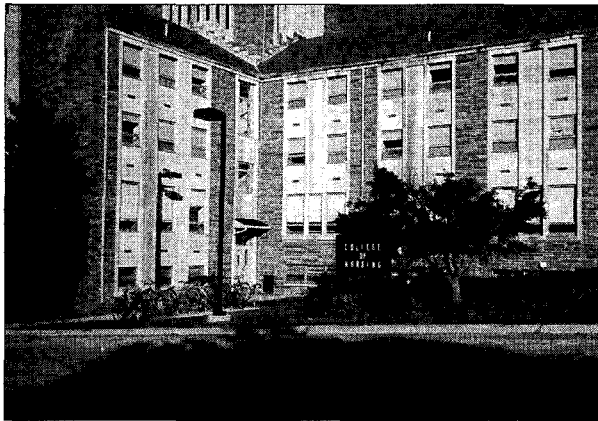
World Trade Center, Empire State Building...). Prvi teden je hitro minil. Nadaljnja pot nas je vodila na Niagarske slapove, kjer smo poskrbeli za »turistično« dušo in tudi nekaj dežja in slabega vremena nam ni pokvarilo vzdušja.

Drugi teden (29. 9.–4. 10. 1996) smo preživeli v Philadelphiji.

Obiskali smo Villanova University, College of Nursing, St. Mary's Hall (800 Lancaster Avenue, Villanova).

Pripravili so nam toplo dobrodoščilo. Pozdravila nas je dekanica ga. M. Louise Fitzpatrick, asistentka dekanice prof. Rose O'Driscoll, prav tako prof. in direktorica univerzitetnega programa za medicinske sestre ga. Andrea O. Hollingsworth.

Predstavili so nam način izobraževanja na tej privatni katoliški univerzi; dodiplomski študij (predstavili so nam predmetnik za vsa 4 leta izobraževanja, računalniško učilnico, kabinete za zdravstveno nego...) ter podiplomski študij, ki ga izvajajo, ter doktorske študije, ki jih izvajajo in razvijajo. Ogledali smo si njihove prostore, knjižnico, prostore za pro-

Sl. 3. College of nursing.

sti čas študentov, njihovo knjigarno, študentsko naselje ter življenje v sklopu univerze.

Predstavili so nam tudi Community Health Agency (Gerhard Building, 130 South Bryn Mawr Avenue, Bryn Mawr, Pennsylvania), kjer so nam predstavili, kako poteka patro-
nažno zdravstveno varstvo na terenu.

Predstavili so nam potek zdravstvene nege na domu, dokumentacijo in kako je le-ta prilagojena potrebam dela na terenu, med drugim tudi National Medicare Quality Assurance and Improvement Demonstration Project (MEQA), kjer zbirajo podatke o kvalitetni oskrbi na domu po različnih državah ZDA, predvsem tam, kjer je največ starejših prebivalcev. Gre za petletni projekt, ki bo trajal prek leta 2000.

Sl. 4. Z leve proti desni: prof. Andrea O. Hollingsworth, prof. Rose O'Driscoll, James A. Drobile – direktor univerze, Paul Mojzes – dekan Rosemont College, Helen K. Lafferty – podpredsednica univerze, dekanica za zdravstveno nego ga. M. Louise Fitzpatrick.

Poleg tega smo spoznali potek zdravstvene nege diabetičnega bolnika na domu, oskrbo starostnikov, oskrbo ran, ulkusov in preležanin; prav tako tudi službo hospica, organi-

Sl. 5. Skupaj z dekanico go. M. Louise Fitzpatrick in študentko Andrejo Đorđević s Hrvaške.

zacijo dela med medicinsko sestro, socialnimi delavci, prostovoljci, duhovniki, negovalnim osebjem, fizioterapevti, delovnimi terapevti, logoterapevti in svojci umirajočega.

Na Villanova University smo imele enkratno priložnost, da smo spremljale organizacijo praktičnih vaj študentk zdravstvene nege na klinikah. Vsaka od nas je bila na drugi (»svoji«) kliniki pensilvanijske bolnišnice in tako smo individualno spremljale izvajanje praktičnih vaj na oddelku. Prisotne smo bile celo dopoldne in doživlele »življenje« oddelka, videle izvajanje individualne zdravstvene nege, proces zdravstvene nege, dokumentiranje dela medicinske sestre ter timsko delo.

Obiskali smo tudi The Museum of Nursing History at Pennsylvania Hospital (362 Second Street Pike Suite 168 Southampton, Philadelphia). Po muzeju z zgodovino zdravstvene nege sta nas vodile dr. Sandy Davis in dr. Joan Large. Predstavili sta nam celoten razvoj muzeja z idejnim začetkom v letu 1974 in 1967 z zbiranjem materialov in urejanjem muzeja.

Srečali smo se tudi z dvema Slovenkama, gospo Glorio Mrak in njeno sestro Avreljo Pajkurich, ki živita v Philadelphiji in sta nam pripravili prijetno presenečenje in nam prijetno popestrile bivanje v ZDA.

Tako je minilo naše strokovno in delno turistično potepanje po ZDA.

5. oktobra 1996, se je naša strokovna ekskurzija končala in ob 13. uri smo spet pristali na domačih tleh.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila dr. Judith Clift, ki nam je pomagala pri organizaciji in realizaciji strokovne ekskurzije.

Ema Dornik, vms,
avsolventka rednega študija zdravstvene
vzgoje, Univerza v Ljubljani, Visoka šola
za zdravstvo in Pedagoška fakulteta,
Poljanska 26 a, Ljubljana

Foto: Mojca Kotnik

PRVA MEDNARODNA KONFERENCA O PRIORITETAH V ZDRAVSTVENEM VARSTVU V STOCKHOLMU, 13.–16. 10. 1996

Prva mednarodna konferenca o prioritetah v zdravstvenem varstvu (First International Conference on Priorities in Health Care) je potekala v času od 13. do 16. oktobra v Stockholmu v organizaciji vlad Švedske, Noveške, Finske, Evropske skupnosti in pod pokroviteljstvom švedske kraljice Silvije.

Na konferenci je bilo prisotnih 500 udeležencev iz 49 držav. Predstavljenih je bilo 15 uvodnih plenarnih predavanj in različnih prispevkov ter poročil, 30 posterjev iz različnih držav. Konferenca je potekala v obliki plenarnih predavanj in dela v različnih sekcijah. Vsebinska je bila interdisciplinarna, ker so sodelovali strokovnjaki z različnimi prispevki z naslednjih področij: medicine, zdravstvene nege, ministrstva za zdravstvo, zdravstvenih zavarovalnic, medicinske tehnologije in farmacevtske industrije.

Cilji konference so bili naslednji: strokovnjaki iz različnih področij in držav so predstavili svoje razvojne in aplikativne dosežke, razpravljali o različnih pogledih na oblikovanje prioritet v sistemu zdravstvenega varstva in oblikovale nove metode in orodja za razvijanje novih modelov zdravstvenih sistemov, ob vse bolj omejenih virih in vse večjih potrebah in zahtevah uporabnikov zdravstvenega varstva.

Prispevki so bili razvrščeni po naslednjih področjih:

- Trenutno stanje v sistemu zdravstvenega varstva v različnih državah in stališča do obstoječih problemov.
- Sedanje stanje zdravstvenega varstva na makro ravni.
- Vloge, modeli odločanja in praksa.
- Medicina in raziskave.
- Ekonomski vidiki zdravstvenega varstva.
- Praktični instrumenti in orodja za oblikovanje prioritet.
- Etika in pravni vidiki.

Srečanj na tej konferenci so se udeležili in svoje prispevke predstavili ugledni in priznani strokovnjaki z različnih univerz, kot so: profesor Victor R. Fuchs, Stanford University, Kalifornija, ZDA, profesor Johan Calltrop, Nordic School of Public Health, Göteborg, Švedska, Wendy Edgar, Nova Zelandija, Harold S. Luft, Kalifornija, ZDA in drugi. Ve-

čina predavateljev je poudarjala pomen oblikovanja etičnih in profesionalnih vrednot kot temeljne osnove za razvijanje prioritet v zdravstvenem varstvu. Vrednote so pomembne pri razvoju tehnologije in pri raziskavah. Pri postavljanju prioritet v zdravstvenem varstvu je potrebno partnerstvo – sodelovanje s strokovnjaki iz različnih področij zdravstva, politike, zavarovalnice, ministrstva za zdravstvo in uporabnikov oziroma združenj bolnikov, zato mora vsaka država prioritetne naloge in cilje zdravstvenega sistema prilagoditi lastnim potrebam in zmožnostim.

Na tej konferenci smo aktivno sodelovali trije udeleženci iz Slovenije. M. Bohinc, Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo in D. Cibic, Ministrstvo za zdravstvo R Slovenije s predstavitvijo posterja z naslovom Vpliv funkcionalnega izobraževanja iz menedžmenta in zdravstvene nege glavnih medicinskih sester za uvajanje sprememb v praksi zdravstvene nege v Sloveniji. Z Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je B. Kramberger sodeloval s prispevkom v sekciji, ki je obravnavala vpliv sprememb v državah srednje in vzhodne Evrope na razvoj politike zdravstvenega varstva v Sloveniji.

V razvitih državah strokovnjaki načrtujejo prioritete na podlagi etičnih norm in vrednot in se ukvarjajo z zdravstvenimi problemi posameznikov, v deželah v razvoju pa se borijo za ohranjanje življenj in za zadovoljevanje osnovnih potreb.

Konferenca je bila izredno zanimiva, ker smo pridobili nove informacije in znanje, ki so potrebni za primerjavo sistemov ter za razvijanje novih in izmenjali izkušnje s predstavniki različnih kultur ter navezali nova poznanstva.

Marija Bohinc, vms,
dipl. org. dela, predavatelj
Univerza v Ljubljani, Visoka šola za
zdravstvo, Poljanska 26 a, Ljubljana

Darja Cibic, vms,
dipl. org. dela, svetovalka,
Ministrstvo za zdravstvo R Slovenije